

Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada en educació secundària obligatòria

Convocatòria 02/2019

Àmbit de la comunicació en llengua catalana

Pauta de correcció

Nota de correcció

Perquè un alumne sigui considerat apte en l'àmbit de la comunicació ha d'obtenir una puntuació mínima de 50 punts sobre 100 com a nota global de tots els exercicis de l'àmbit. A més, ha d'haver obtingut una nota mínima de 40 punts a cadascuna de les proves de català i castellà. Si un alumne té una nota global superior a 50 sobre 100, però no ha obtingut la nota mínima en alguna de les proves de català i/o castellà, es considera que té l'àmbit suspès.

Quadre resum

	Puntuació mínima	Puntuació màxima
Català	40	100
Castellà	40	100
Llengua estrangera	-	100

Activitat 1

[20 punts]

1. Tot seguit escoltareu un fragment adaptat d'una entrevista radiofònica d'actualitat. Responen les preguntes següents, relacionades amb el programa.

(Podeu consultar la transcripció del text oral al final del document.)

a) Quin tipus de programa és *Via Ferrata*? [1 punt]

És un programa d'esport i de muntanya.

b) Quin és l'objectiu del programa? [2 punts]

Animar els oients perquè practiquin esport a l'aire lliure, si és possible.

c) Quin ha estat l'objectiu del programa durant l'últim mes? [1 punt]

Explicar quatre grans reptes.

d) Com es diu la carrera que ha dut a terme en Joan Borràs? [1 punt]

La Transportugal.

e) Anota tres característiques tècniques que descriguin aquest recorregut. [3 punts]

Es tracta d'una carrera de 1.000 quilòmetres (1 punt), amb més de 17.000 metres de desnivell (1 punt) i que es fa per etapes (1 punt). (Orientatiu)

f) En Joan Borràs és un esportista professional? [1 punt]

Fals.

g) Per quin motiu en Joan Borràs va començar a entrenar de manera continuada? [1 punt]

Perquè va patir un accident greu que gairebé el deixa coix. L'esport el va ajudar a recuperar-se. (Orientatiu)

2. En l'entrevista que heu escoltat s'esmenten de passada les condicions meteorològiques com a condicionant de l'activitat física a l'aire lliure. A continuació teniu cinc termes del camp semàntic de la meteorologia que heu de relacionar amb la definició corresponent. [5 punts]

rosada – anticicló – precipitació – xàfec – embat

Embat	Impuls del vent
Anticicló	Estat de l'atmosfera oposat, en relació a la direcció del vent i a la distribució de les pressions baromètriques, al cicló.
Precipitació	Caiguda d'aigua provinent de l'atmosfera que, en forma sòlida o líquida, arriba fins a la superfície terrestre.
Rosada	Gotes petites d'aigua que es formen per la condensació directa del vapor d'aigua sobre les superfícies refredades durant la nit.
Xàfec	Pluja forta de curta durada.

3. Al fragment radiofònic que heu escoltat s'utilitza de manera reiterada un verb comodí, el verb *fer*. Aquesta és una característica pròpia del llenguatge oral. A continuació, presentem unes oracions extretes del text. Heu de substituir el verb *fer* per un verb més adient, que millori la precisió lèxica de cada cas, sense repetir-ne cap. [5 punts]

a) [El programa] té com a objectiu burxar-vos i instigar-vos a fer activitat física, a l'aire lliure, si és possible.

Practicar. (Orientatiu)

b) El més important és fer la sortida.

Dur a terme, realitzar. (Orientatiu)

c) En Joan Borràs és un veí de Vilassar de Dalt que ja ha fet la seixantena.

Ha completat, ha arribat a. (Orientatiu)

d) No sé si acabo de merèixer la presentació tan positiva i entusiasta que m'has fet.

Has dedicat. (Orientatiu)

e) Ara he fet la Transportugal.

He assolit, he acabat. (Orientatiu)

Activitat 1

Activitat 2

[20 punts]

1. El poema següent, de la sèrie Pirinenques de Joan Maragall, presenta el paisatge de l'alta muntanya. Llegiu-lo i responeu a les preguntes formulades a continuació.

A dalt del Pirineu
 les flors són esblaimades
 les flors són d'un blau clar,
 blavoses o morades:
 són tristes dels alts monts
 les crestes emboirades,
 i tristos els ramats
 estesos per les prades,
 i la del dret pastor
 figura solitària.
 El sol esblanqueït
 no treu color ni escalfa;
 el bosc mesquí i llenyós
 i l'herba curta i clara;
 pedrosos i grisencs
 els cims de les muntanyes,
 tots ditejats de neu
 d'eternes clapes blanques
 i fumejant arreu
 la boira va aixecant-se,
 i amb ella emmantellant
 se va solemnement l'alta muntanya.

Font: Joan Maragall, *Antologia poètica*.

Barcelona: Edicions 62 i la Caixa, 1981. 2a ed., 1984 (pàgines 28-30).

a) Anoteu els elements poètics del text que justifiquen la seva pertinença al gènere poètic. [2 punts]

El text està escrit en vers i sovint hi trobem rima, fa servir el codi lingüístic i els seus recursos per transmetre un sentiment, una emoció, un pensament d'una manera sintètica i diferent a l'ús habitual que fem del llenguatge en qualsevol altra situació quotidiana. (Orientatiu)

b) Quin to predomina en el poema? Justifiqueu-ho amb els versos pertinents. [2 punts]

Hi predomina un to negatiu i melancòlic. Per exemple, les flors no tenen un color intens, sinó que són esblaimades. Les crestes de la muntanya estan emboirades i els ramats tristos. I l'única figura humana que hi apareix, el pastor, és una figura solitària. (Orientatiu)

c) Al poema apareixen diferents recursos retòrics. Enllaceu amb una línia els quadres següents amb la denominació de la figura retòrica, la seva definició i els versos corresponents del poema. [6 punts, 1 per cada encert]

Figura retòrica	Definició	Fragment del text
Hipèrbaton	Figura retòrica que consisteix en la coordinació de diversos elements lingüístics mitjançant la repetició freqüent d'una conjunció.	<i>i tristos els ramats estesos per les prades, i la del dret pastor figura solitària.</i>
Polisíndeton	Figura retòrica que consisteix en l'atribució de qualitats humanes a animals, coses o conceptes.	<i>són tristes dels alts monts les crestes emboirades,</i>
Personificació	Figura retòrica que consisteix en una alteració de l'ordre gramatical dels mots	<i>el bosc mesquí i llenyós</i>

d) Torneu a llegir el poema i responeu als enunciats següents:

- Anoteu dos versos que tinguin rima consonant. [1 punt]

les flors són esblaimades

[...]

blavoses o morades

- Assenyalau el complement atributiu del vers *les flors són esblaimades*. [1 punt]

Esblaimades

- Busqueu un substantiu col·lectiu. [1 punt]

Ramats

- Escriviu l'adjectiu masculí singular corresponent al substantiu *neu*. [1 punt]

Nevat

- Localitzeu dos gerundis. [1 punt]

Aixecant-se, emmantellant, fumejant.

- Anoteu almenys tres paraules de la descripció relacionades amb el to cromàtic. [3 punts]

Blavoses, blanques, blau, morades, grisencs, esblanqueït.

- Justifiqueu l'accent gràfic de la paraula *solitària*. [2 punts]

Es tracta d'una paraula esdrúixola i les paraules d'aquest grup s'accentuen totes.

Activitat 3

[20 punts]

1. Llegiu la següent notícia apareguda al diari *El Punt-Avui* el 26 de març de 2017. A continuació responeu les qüestions proposades.***La despoblació amenaça els pobles rurals i de muntanya***

- El 71,4% dels pobles de la demarcació de Lleida té menys de mil habitants i la xifra s'ha doblat els darrers deu anys.
- La Diputació de Lleida aprova una moció en què es compromet a lluitar contra aquesta dinàmica.

El poble d'Escalari, al Pallars Sobirà, una de les comarques del Pirineu amb més pobles petits ACN.

La demarcació de Lleida va perdre 2.151 habitants entre l'any 2015 i el 2016. Això significa una pèrdua del 0,5% de la població, que es va quedar, el 2016, en 430.661 persones. També en va perdre la demarcació de Tarragona, però menys (un 0,28% de població), mentre que, a les comarques de Girona i les de Barcelona, la població va créixer (0,06% i 0,20% respectivament).

Les xifres de Lleida, tot i ser les més negatives pel que fa a l'estadística a Catalunya, es troben dins la tònica general del conjunt de l'Estat espanyol: segons un informe que acaba de publicar la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, són 36 les demarcacions que van perdre població en el conjunt de l'Estat durant aquell període.

Si parem atenció, aquest decreixement de població se centra en les àrees rurals, mentre que les ciutats aguanten o fins i tot milloren lleugerament la població. Pel que fa a la demarcació de Lleida, la xifra de pobles de menys de 100 habitants s'ha multiplicat per dos respecte dels que hi havia en aquesta situació fa deu anys. Actualment, el 71,4% dels pobles de la demarcació tenen menys de 1.000 habitants, cosa que la situa com la demarcació catalana amb un major nombre de pobles petits. A la demarcació de Tarragona, els pobles de menys de 1.000 habitants són el 52,7%; a Girona, el 59,3%, i a les comarques barcelonines, el 30,2%.

La reducció de població a les àrees rurals no és un fenomen puntual, sinó que la caiguda en aquestes zones s'ha registrat durant la darrera dècada, segons assenyala l'informe de l'entitat municipalista de l'Estat. I com més petita és una població, menys finançament hi ha i menys serveis pot atendre el municipi, el que fa més probable que continuï perdent habitants en el futur. Per aquest motiu, l'informe adverteix que, en el conjunt de l'Estat, la "meitat dels municipis es troben en perill d'extinció".

Arran de l'informe, la Diputació de Lleida va aprovar, divendres, una moció, a instàncies del diputat d'Unitat d'Aran-PSC Francesc Boya, en què l'ens local es compromet a "implicar-se per revertir la despoblació i els seus efectes negatius" i a buscar estratègies de caràcter local que ajudin les zones de muntanya.

La tasca de les diputacions

"S'ha de reconèixer la tasca de les diputacions en el suport als petits ajuntaments, i, molt especialment, en el manteniment dels serveis bàsics d'aquestes contrades, però el problema no té només un caràcter jurídic o administratiu, perquè les causes que produeixen el des poblament són molt transversals", va explicar Boya a través d'un comunicat abans de la presentació de la moció, que va ser aprovada pel conjunt del ple.

Segons el líder d'Unitat d'Aran, "a les zones de muntanya es troben elements cabdals per al desenvolupament del conjunt de la societat, com ara l'aigua, l'energia, la recuperació de l'oxigen, la preservació del patrimoni natural, les eines per lluitar contra el canvi climàtic, etc.; tots són elements clau per al nostre desenvolupament com a país i es posen en qüestió amb la desaparició de cada poble".

Adaptació feta a partir del text de David MARIN. «La despoblació amenaça els pobles rurals i de muntanya»
El Punt Avui [en línia] (26 març 2017)

a) Quin és el tema de la notícia? [1 punt]

La despoblació de zones rurals i de muntanya.

b) Per què es destaca la demarcació de Lleida per sobre de les altres? [1 punt]

Perquè és la zona de Catalunya que més percentatge de població perd.
(Orientatiu)

c) Quina xifra s'ha duplicat en els darrers anys a la demarcació de Lleida? [1 punt]

El nombre de pobles amb menys de 1.000 habitants.

d) Quines són les causes més probables del fet que la població d'un poble petit que ha començat a decreïxer es mantingui en aquesta tendència? [2 punts]

Com més petita és una població, menys finançament rep i menys serveis es poden oferir al municipi i és per això que la població continuarà caient.
(Orientatiu)

e) De quin risc adverteix l'informe de l'entitat municipalista de l'Estat? [1 punt]

Del fet que, en el conjunt de l'Estat, la meitat dels municipis es troben en perill d'extinció.

f) Segons l'article, la Diputació de Lleida es va comprometre a "implicar-se per revertir la despoblació i els seus efectes negatius". Expliqueu què vol dir aquesta frase. [2 punts]

La Diputació vol fer tot el possible per fer desaparèixer aquesta tendència al despoblament i convertir-la en una tendència a l'alça. Així evitaria també, de retruc, les conseqüències negatives que se'n desprenen. (Orientatiu)

g) Quines declaracions literals del diputat Boya destaca en primer terme el periodista? [2 punts]

"S'ha de reconèixer la tasca de les diputacions en el suport als petits ajuntaments, i, molt especialment, en el manteniment dels serveis bàsics d'aquestes contrades, però el problema no té només un caràcter jurídic o administratiu, perquè les causes que produeixen el despoblament són molt transversals".

2. Digueu si són veritables o falses les afirmacions següents en relació al contingut de la notícia: [4 punts]

	V	F
Les comarques de Tarragona i Barcelona mantenen una tendència a l'alça pel que fa a la població.		X
La població a les comarques de Barcelona va créixer un 0,20% entre el 2015 i el 2016.	X	
Les estratègies que ha de cercar la Diputació de Lleida per evitar el despoblament han de ser de caràcter global.		X
Els motius del despoblament, segons els representants polítics, obeeixen a un únic factor.		X

3. Tenint en compte les oracions o sintagmes següents, extrets del text, responeu: [6 punts]

a) Oració: “També en va perdre la demarcació de Tarragona”,

Escriviu l'antecedent del pronom subratllat.

(De) població.

b) Oració: “La Diputació de Lleida aprova una moció en què es compromet a lluitar contra aquesta dinàmica”.

Escriviu la combinació normativa de preposició i relatiu que també seria correcta.

En la qual

c) Oració: “S’ha de reconèixer la tasca de les diputacions en el suport als petits ajuntaments, i, molt especialment, en el manteniment dels serveis bàsics d’aquestes contrades, però el problema no té només un caràcter jurídic o administratiu”.

Substituiu el connector subratllat per un altre que sigui adient i no modifiqui el significat.

No obstant això; tanmateix.

Activitat 3

Activitat 4

[40 punts]

Escolliu una d'aquestes dues opcions i redacteu un text d'entre 150 i 200 paraules, aproximadament.

- *Opció 1.* En el fragment radiofònic es parla d'esport, especialment a l'aire lliure. Escriviu un text formal per explicar quin és el paper que juga o que ha jugat en un moment determinat l'esport en la vostra vida.
- *Opció 2.* Tant al poema de Maragall com a la notícia periodística es parla de la muntanya i, especialment a la notícia, es fa referència a la vida en un poble de muntanya. Escriviu un text argumentatiu a favor de la necessitat i la importància d'evitar el despoblament dels entorns rurals de muntanya.

La correcció de la redacció és a criteri del corrector. A continuació s'ofereixen uns criteris orientatius.

Valoració global (10 punts)

Es valorarà si el text expressa amb claredat idees i conceptes, si s'ajusta al tema demanat i si el lèxic i la sintaxi són adequats.

Estructura i presentació (10 punts)

Es valorarà si els arguments estan presentats de manera ordenada, amb una distribució correcta en paràgrafs, si la puntuació és adequada, els connectors escaients i si la forma del text s'adequa al format demanat.

Correcció ortogràfica i gramatical (20 punts)

Es valorarà la correcció ortogràfica i gramatical, es penalitzarà especialment quan aquesta dificulti la comprensió del text. Suggestim descomptar 1 punt per cada errada ortogràfica.

- Si un text conté més de 20 errades ortogràfiques o les que hi ha dificulten la comprensió del text, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.
- Si un text no s'ajusta a l'extensió (té menys de 100 paraules) o al tema, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts

Transcripció de l'àudio de l'exercici de comprensió oral

(Fragment adaptat d'un programa de ràdio d'esports i activitats de lleure)

Música dinàmica de fons

Ignasi Canós (IC): Benvinguts al Via Ferrata, comencem.

Música dinàmica de fons

Ignasi Canós (IC): Benvinguts i benvingudes a una nova edició del Via Ferrata, ben trobats novament en aquest espai d'esport i muntanya que us acompanya des de fa setmanes, també durant els mesos d'estiu, que no us ha deixat ni per un moment i que té com a objectiu burxar-vos i instigar-vos a fer activitat física, a l'aire lliure, si és possible. De fet, el programa està per això, per proporcionar-vos els al·licients necessaris perquè torneu a caminar i que recorregueu en bona companyia les sendes, els caminois, els rierols del nostre país. I és per això que, durant aquest últim mes, en el programa set-manal ens vam proposar de mostrar-vos quatre grans reptes. I avui continuem amb aquesta dèria. Pareu molta atenció, estimats oients, perquè avui us volem presentar un repte molt interessant, pel qual sentim una debilitat especial. El protagonista d'aquesta gesta esportiva és una persona que s'ha dedicat a alguna cosa més que simplement a utilitzar el seu temps de lleure per fer esport. Estem parlant, senyores i senyors, d'en Joan Borràs.

En Joan Borràs és un veí de Vilassar de Dalt que ja ha fet la seixantena, però que es troba en una forma física excel·lent i que sempre s'ha caracteritzat per assolir grans gestes. Una de les seves darreres fites és la Transportugal: més de 1000 quilòmetres en bicicleta amb més de 17.000 metres de desnivell positiu, en una cursa per etapes. Però cal destacar, sobretot, la il·lusió de descobrir-se, de superar-se, de pedalar. Vaja, jo crec que faig justícia si dic que viurem tots plegats, a través de les seves paraules, una experiència enriquidora. I esperem que això us animi a accomplir i posar en pràctica els vostres somnis.

Música dinàmica de fons

IC: Així doncs, com us dèiem, parlarem amb en Joan Borràs, un esportista del Maresme, que en la seva dilatada carrera esportiva ha fet moltíssims reptes, moltíssimes proves... Una de les darreres el va portar a pedalar més de 1000 quilòmetres durant vuit dies per Portugal i durant unes seixanta hores en total, de les quals n'hi va passar quinze sota la pluja. Vaja, una bogeria que millor que ens l'expliqui ell. Salut, Joan, com prova això? Com estàs?

Joan Borràs (JB): Em sento molt afalagat per aquestes paraules, molt content de poder estar amb vosaltres i no sé si acabo de merèixer la presentació tan positiva i entusiasta que m'has fet. Gràcies! (Rialles). Com bé deies, és important marcar-se objectius a la vida, però sense por a allò que anomenem fracàs. Si fracasses, si no acabes, no passa absolutament res. El més important és fer la sortida. Una sortida ja és una victòria.

IC: Estaries doncs d'acord amb mi amb el fet que no aconseguir un objectiu no es pot anomenar fracàs? En qualsevol cas li hauríem de posar un altre nom?

JB: I tant! Jo de vegades m'he marcat objectius que no he pogut aconseguir perquè el genoll em petava o perquè he tingut una avaria mecànica o perquè les inclemències meteorològiques m'ho han impedit o per qualsevol altra circumstància... Evidentment et queda un mal regust de boca, però jo intento no sentir-me fracassat, perquè intento gaudir del moment... I procuro dir-me a mi mateix: Si aquesta vegada no ho he pogut fer, ho tornaré a provar i a veure què... Faig això per disfrutar-ho, no m'hi jugo la vida, ni m'hi guanyo la vida. Bé, llavors, l'important és fer camí. No hi ha metes finals. L'important és anar fent camí...

IC: Ara que dius això, que no t'hi guanyes la vida... Parlem-ne una mica. Pel que tinc entès, tens una vida familiar i laboral concreta i la intentes combinar amb l'esport. I segurament, ara ja especulo, utilitzes part de les teves vacances per dur a terme aquests reptes.

JB: Sí, sí. Efectivament, tot això comença quan vaig tenir fa molts anys un accident molt greu i em vaig fracturar la cama per molts llocs diferents. I em van dir que potser em quedaria coix i que calia que anés fent esport de manera suau i continuada. I aquíestic. Des de llavors no he parat de fer-ne i es tracta d'anar marcant-te objectius. Ara he fet la Transportugal, però també m'agradaria aconseguir un repte similar a una carrera que té lloc a l'Argentina.

Música de fons

Via Verda (30/08/2017), de la Xarxa de comunicació local.